

Overvåking av Important Bird & Biodiversity Areas (IBA)

**Hjelp NOF med å overvåke IBAs –
Nøkkelområder for bevaring av
biodiversitet!**

- Besvar spørsmålene under
- Noter detaljer der dette er mulig
- Kartskisser kan tas i bruk som et ekstra hjelpemiddel for å registrere viktige resultater, som for eksempel nøyaktig posisjon og omfang av en trussel, nøkkelarters områdebruk, omfang av spesielle habitater, trekkruiter som benyttes, områder overvåket osv.
- Utfylt skjema sendes til NOFs IBA-koordinator eller NOF sentralt én gang i året, men vær oppmerksom på at relevant informasjon er nyttig til enhver tid.

DEL 1. VIKTIG INFORMASJON

Navn på IBA:

Dato:

Ditt navn:

Telefon:

E-post:

Hva omfatter overvåkingen?

☐

Hele IBAet

☐

Deler av IBAet – i tilfellet hvilken del/hvor stor andel av IBAet?

Bor du i nærheten av området?

☐

Ja

☐

Nei – i tilfellet når besøkte du området og hvor lenge?

Hva var besøkets formål?

DEL 2. OVERVÅKING AV IBA

Det er ikke nødvendig å svare på alle spørsmålene eller fylle ut alle tabellene, men skriv ned den informasjonen som foreligger.

TRUSLER («PRESS»)

Generelle kommentarer til trusler og eventuelle endringer i trusselbildet siden forrige overvåkingsrunde (hvis relevant). Fokuser mest på trusler mot artene som oppfyller IBA-kriterier i området:

Hver relevant trussel mot triggerarter (i denne sammenhengen regnes "triggerarter som de fugleartene som oppfyller ett eller flere IBA-kriterier i IBAet) ved IBAet rangeres i tabellen på neste side ved å benytte kodene under, basert på dine observasjoner og informasjon om tidsperspektiv, omfang og alvorlighet. Under «detaljer» kan man f.eks. forklare årsaken til rangeringen som er benyttet. Notér evt. endringer i trusselbildet siden forrige overvåkingsrunde. Kommentér også hvis trusler kun påvirker enkelte fuglearter.

Rangeringene under er kun veiledende, og nøyaktige målinger er derfor ikke nødvendige for å gjennomføre vurderingene. For vurdering av **samlet** trusselbilde for hver enkelt trusselkategori bør rangeringene være like eller høyere enn den høyeste rangeringen av de individuelle truslene hver for seg. Hvis ingen av rangeringene passer, eller en trussel ikke er relevant, skal rangeringsfeltene stå tomme.

Tidsperspektiv for utvalgte trusler

	Rangering
Pågående	3
Sannsynligvis nært forestående (kortere enn 4 år frem i tid)	2
Sannsynligvis fremtidig (lenger enn 4 år frem i tid)	1
Overstått (vil sannsynligvis ikke gjenoppstå) og ikke lenger tilstede	0

Omfang av utvalgte trusler

	Rangering
Påvirker hele området/populasjonen (> 90 %)	3
Påvirker mesteparten av området/populasjonen (50-90 %)	2
Påvirker en del av området/populasjonen (10-50 %)	1
Påvirker et lite område/få individer (< 10 %)	0

Utvalgte trussels/truslers alvorlighet/styrke

	Rangering
Rask skade/ødeleggelse (> 30 % over 10 år eller 3 generasjoner)	3
Moderat skade/ødeleggelse (10-30 % over 10 år eller 3 generasjoner)	2
Sakte skade/ødeleggelse (1-10 % over 10 år eller 3 generasjoner)	1
Ingen eller ubetydelig skade/ødeleggelse (< 1 % over 10 år)	0

* I denne sammenhengen regnes "viktige fuglearter" som de fugleartene som oppfyller ett eller flere IBA-kriterier i IBAet

TRUSSELTYPE	Rangering			DETALJER
	Tidsforløp	Omfang	Styrke	
1. W2N/R6N/dz 23 I-JØI-dzfúdzN				Notér f.eks. detaljer om type avlinger, beitedyr e.l.
Årlige avlinger - Skiftende avlinger				
- Småbruk				
- Industrijordbruk				
Flerårige avlinger - Småskala plantaser				
- Industriplantaser				
Skogbruk - Småskala skogbruk				
- Industrielt skogbruk				
Dyrehold (inkl. dyr på beite) - Småskala dyrehold				
- Industrialisert dyrehold				
Marin og ferskvanns-akvakultur - For selvberging				
- Industriell akvakultur				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
2. Bebyggelse og kommersiell utvikling				Notér f.eks. detaljer om type bebyggelse e.l.
Boligbygging og annen utbygging av urbane områder				
Industriområder og kommersiell utbygging				
Turisme- og rekreasjonsområder (turstier m.m.)				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
3. Energiproduksjon og gruvedrift				Notér f.eks. detaljer om ressurstyper
Olje- og gassutvinning				
Gruvedrift og steinbrudd				
Fornybar energi (vannkraft, vindkraft, bølgekraft m.m.)				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
4. Transport og infrastruktur				Notér f.eks. detaljer om transporttyper
Veier og jernbane				
Andre nytte- og servicelinjer				
Skipsleder				
Flyruter og flyplasser				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
5. Overutnyttelse, etterstrebelse og bestandsregulering				Notér detaljer
Direkte dødelighet av triggerarter - Jakt og fangst				
- Forfølgelse/bestandsreguleringer				
Indirekte dødelighet (bifangst) av triggerarter - Jakt				
- Fiske				
Habitat effekter - Jakt og fangst				
- Høsting/plukking av planter				
- Tømmerhogst				
- Fiske og innhøsting av akvatiske ressurser				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				

TRUSSELTYPE	Rangering			DETALJER
	Tidsforløp	Omfang	Styrke	
6. Menneskelig tilstedeværelse og forstyrrelse				Notér detaljer om aktivitet
Rekreasjonelle aktiviteter (friluftsliv, foto, sport osv.)				
Militære øvelser				
Arbeid og andre aktiviteter				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
7. Inngrep og endring av naturlige økosystemer				Notér detaljer om endringer
Kontrollert skog- og lynnbrann (inkl. opphør av disse)				
Dammer og annen vassdragsregulering				
Andre inngrep i naturlige økosystemer				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
8. Fremmede/problematiske arter eller gener				Navngi introduserte eller problematiske arter
Innførte/fremmede arter				
Problematiske naturlig forekommende arter				
Fremmed genmateriale (f.eks. forvillede parkfugler)				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
9. Forurensning				Notér forurensende stoff og kilde (hvis kjent)
Avløpsvann/kloakk				
Industrielle og militære utslipp				
Utslipp fra jordbruk og skogbruk				
Søppel og annet fysisk avfall				
Luftforurensning (f.eks. sur nedbør, svevestøv)				
Støyforurensning				
Termisk forurensning (f.eks. utslipp av oppvarmet vann e.l.)				
Lysforurensning				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
10. Geologiske hendelser				
Vulkanutbrudd (ikke relevant på fastlandet)				
Snø-, jord- og steinskred				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
11. Klimaforandringer og ekstremvær				
Habitatendringer				
Tørke				
Ekstreme temperaturer				
Stormer og flommer (økte nedbørsmengder)				
<i>Hvis mer enn én trussel er rangert i denne seksjonen, notér også tidsforløp, omfang og styrke i kombinasjon</i>				
12. Annet				Notér evt. andre trusler som ikke er nevnt over.

Mer om trusseltypene:

- 1. Ekspansjon og intensivering av landbruk:** Trusler fra landbruk, havbruk, akvakultur og dyrehold som et resultat av ekspansjon eller intensivering. Legg merke til at dyrehold også inkluderer beiting i utmark. Skadedyrkontroll og forurensning fra landbruk hører til under hhv. pkt. 5, og pkt. 9.
- 2. Bebyggelse og kommersiell utvikling:** Trusler fra menneskelig bosetting eller annen arealbruk som setter tydelige spor etter seg i landskapet, og resulterer i habitatødeleggelse, men også forårsaker dødelighet gjennom f.eks. kollisjoner. Problemer tilknyttet forurensning hører til under pkt. 9.
- 3. Energiproduksjon og gruvedrift:** Trusler fra produksjon av ikke-biologiske ressurser, som resulterer i habitatødeleggelse, og som også kan forårsake dødelighet gjennom kollisjoner og elektrokusjon. Fornybar energi inkluderer også vindkraft.
- 4. Transport og infrastruktur:** Trusler forbundet med transportkorridorer som veier og jernbane, og fra kjøretøyene som benytter seg av disse, som forårsaker ødeleggelse, forstyrrelse og kollisjonsfare.
- 5. Overutnyttelse, forfølgelse og bestandsregulering:** Trusler forårsaket av overforbruk av biologiske ressurser. Inkluderer både bevisste og ubevisste effekter av høsting, samt forfølgelse og bestandsregulering av spesifikke arter. Jakt inkluderer også eggsanking. Hogst inkluderer flatehogst, plukkhogst og trekullproduksjon.
- 6. Menneskelig tilstedeværelse og forstyrrelse:** Trusler fra menneskelig aktivitet som endrer, ødelegger eller forstyrrer habitater eller arter, uten at overforbruk av biologiske ressurser er forbundet med dette.
- 7. Inngrep og endring av naturlige økosystemer:** Trusler fra tiltak som endrer eller degraderer habitater i forbindelse med forvaltning av naturlige eller semi-naturlige systemer, ofte for å øke menneskelig velferd. Legg merke til at «andre inngrep i naturlige økosystemer» inkluderer intensivt skogbruk, tilgroing som følge av opphør av f.eks. jordbruk, redusert arealforvaltning og «for lavt» beitetrykk. «Dammer og annen vassdragsregulering» inkluderer konstruksjon og påvirkning fra demninger og lignende konstruksjoner, utfylling av våtmark, overforbruk av grunnvann, drenering og bygging av kanaler.
- 8. Fremmede/problematiske arter eller gener:** Trusler fra fremmede eller naturlige planter, dyr, patogener eller andre mikrober, eller genetisk materiale som har eller forventes å ha skadelig effekt på biodiversitet (gjennom økt dødelighet hos arter og endring av habitat), som en følge av introduksjon, spredning og/eller økende forekomst fra slike.
- 9. Forurensning:** Trusler fra introduksjon av fremmed/for store mengder materiale som forårsaker dødelighet blant arter og/eller endring av habitat. Avløpsvann inkluderer kloakk og avrenning, industrielle og militære utslipp inkluderer oljeutslipp og avrenning fra gruver, utslipp fra jordbruk og skogbruk inkluderer utslipp av næringsstoff, jorderosjon, sedimentering, høy input av gjødsel, overforbruk av kjemikalier og salting, og luftforurensning inkluderer sur nedbør.
- 10. Geologiske hendelser:** Trusler fra katastrofale geologiske hendelser som potensielt kan forårsake store ødeleggelser for habitater og arter.
- 11. Klimaforandring og ekstremvær:** Trusler fra langvarige klimaendringer som kan være forbundet med global oppvarming, og andre alvorlige klimatiske eller værrelaterte hendelser.

TILSTAND I FUGLEPOPULASJONER OG HABITATER («STATUS»)

Generelle kommentarer om områdets tilstand og endringer siden forrige overvåking (hvis relevant):

Estimater, tellinger, eller annen informasjon om IBAets triggerarter kan oppsummeres i tabellen under:

Fugleart	Estimat (ind/par)	Detaljer/kommentarer

Hvis du har informasjon om **arealet** av viktige habitater for triggerarter/andre fugler innenfor IBA-grensene, kan dette oppsummeres i tabellen under. Evt. endringer siden forrige overvåking noteres i detaljkolonnen.

Habitat	Nåværende areal (f.eks. ha, km ²)*	Detaljer/kommentarer

*Gjør gjerne også en vurdering av det opprinnelige arealet av aktuelle habitater i IBAet før evt. habitat-
ødeleggelse fant sted.

Hvis du har informasjon om **kvaliteten** på naturlige habitater som er viktige for triggerarter/andre fugler i IBAet, oppsummeres dette i tabellen under. Store endringer siden forrige undersøkelse noteres i detaljkolonnen.

Habitat	Kvalitetsrangering*	Detaljer/kommentarer/endringer

*Habitatkvalitetsrangering: God (> 90 % av optimal bæreevne), moderat (70-90 %), dårlig (40-69 %) eller svært dårlig (< 40 %).

UTFØRTE BEVARINGSTILTAK VED IBAet («RESPONS»)

Generelle kommentarer om igangsatte/utførte tiltak i området, inkludert nylige endringer og tiltak

Gi om nødvendig en kort forklaring for valget av boksene som hakes av:

OMFANG AV BEVARINGSTILTAK

- ☐ Hele IBAets areal (> 90 %) dekket av passende bevaringstiltak
- ☐ Mesteparten av IBAet (50-90 %) dekket (inkludert de viktigste områdene for triggerarter)
- ☐ Noe av IBAet dekket (10-49 %)
- ☐ Lite/ingenting av IBAet dekket (< 10 %)

Detaljer og forklaring

FORVALTNINGSPLANLEGGING

- ☐ En omfattende og god forvaltningsplan som tar sikte på å opprettholde eller øke populasjoner av triggerarter eksisterer
- ☐ En forvaltningsplan eksisterer, men er utdatert eller mangelfull
- ☐ Ingen forvaltningsplan eksisterer, men forvaltningsplanleggingen har startet
- ☐ Ingen forvaltningsplanlegging har funnet sted

Detaljer og forklaring

BEVARINGSTILTAK

- ☐ Nødvendige bevaringstiltak for området blir gjennomført på en omfattende og effektiv måte
- ☐ Bevaringstiltak gjennomføres, men tiltakene er ikke omfattende og begrenses av ressurser og kapasitet
- ☐ Enkelte begrensede bevaringsinitiativ er på plass (f.eks. tiltak fra lokale naturverngrupper)
- ☐ Veldig få eller ingen bevaringstiltak er igangsatt

Detaljer og forklaring

DEL 3. INFORMASJON OM DELTAKERE OG AKTIVITET

IBA-voktergruppe	Antall medlemmer (menn/kvinner, unge/gamle)	Annen informasjon

DEL 4. TILAK GJENNOMFØRT VED IBAet DE SISTE TO ÅRENE

TILTAKSTYPE	Tiltak utføres av (sett "x")					DETALJER
	IBA-voktere	Andre org. ¹	NOF lokallag	Myndighetene	Andre (spesifiser)	
1. Land-/vannvern						
Område-/arealvern						
Ressurs-/habitatvern						
2. Land-/vannforvaltning						
Generell område-/arealforvaltning						
Kontroll av fremmede/problematiske arter						
Restaureringstiltak						
3. Artsforvaltning						
Generell artsforvaltning						
Reetablering av arter						
(Re)introduksjon av arter						
4. Utdanning og bevissthet						
Formell utdanning						
Opplæring						
Økt bevissthet, publisitet og kommunikasjon						
5. Lovverk og politikk						
Offentlig lovgivning						
Lokale reguleringer og retningslinjer						
Standarder og reguleringer i privat sektor						
Oppsyn (SNO, politi, privat)						
6. Samfunn, økonomi og andre drivkrefter						
Sysselsetting og bærekraftig utvikling (f.eks. økoturisme)						
Substitusjoner (utvikling av alternative løsninger for å redusere press på området)						
Markedskrefter (f.eks. sertifisering)						
Bevaringstilskudd						
7. Ekstern kapasitetsbygging						
Institusjonell og sivil samfunnsutvikling						
Allianse- og partnerutvikling						
Økonomisk kapasitetsbygging for bevaring						
8. Annet						
Ikke-økonomiske verdier (f.eks. spirituelle, kulturelle)						

¹Frivillige organisasjoner o.l.

Mer om tiltakstyper:

- 1. Land-/vannvern:** Tiltak for å identifisere, etablere eller utvide reservater eller andre områder vernet av lov.
- 2. Land-/vannforvaltning:** Tiltak rettet mot bevaring/restaurering av områder, habitater og miljø.
- 3. Artsforvaltning:** Tiltak rettet mot forvaltning og reetablering av arter.
- 4. Utdanning og bevissthet:** Tiltak rettet mot mennesker for å forbedre forståelse og kunnskap, og påvirke adferd.
- 5. Lovverk og politikk:** Tiltak for å utvikle, endre, påvirke og hjelpe til med innføring av lovgivning, reguleringer og frivillige standarder.
- 6. Samfunn, økonomi og andre drivkrefter:** Tiltak som bruker økonomi og andre drivkrefter for å påvirke adferd.
- 7. Ekstern kapasitetsbygging:** Tiltak for å styrke kapasiteten til å påvirke forvaltningen ved hjelp av, eller i samarbeid med, eksterne atkører, inkludert offentlig samfunnsutvikling (f.eks. styrking av samfunnsrollen i beslutninger som tas innenfor bruk av naturressurser).

DEL 5. YTTERLIGERE INFORMASJON

Ytterligere informasjon eller detaljer som du tror kan være nyttig i denne sammenheng kan noteres her; f.eks. antall frivillige som engasjerer seg for området, antall besøkende, omsetning, interessante fugleobservasjoner, liste eller detaljer over fauna og flora, nyttige kontakter (for forskning, bevaringsprosjekter, turisme osv.) eller andre notater. Legg gjerne også ved eller send andre dokumenter/rapporter hvis dette foreligger og kan være relevant i IBA-sammenheng.